

## „Hallgatni Petőfi. Hallgatni Arany...”

Vass Tibor: *Nem sok sem*

„A Véleménynyilvánító versben / Ön a véleményét nyilváníthatja, / melyre írásban és szóban / a benne megjelölt helyeken kap lehetőséget (...) Írásban most nyilváníthat véleményt:” Köszönettel veszem az iménti lehetőséget, s bár nem vagyok rest eleget tenni a szerző biztatásának, mégis kellenülül ülök le a klaviatúrához, hogy elkezdjem sorra venni gondolataimat a verscsokorról, hiszen nagyobb munka ez, mint hosszában-széltében átjárni Vass Tibor kötetét. Mert szó szerint át kell járni, bele kell gázolni, nyakig elmerülni benne, hagyni, hogy átjárjon a „Vass-szag”, úgy kell kezelni, mint egy tömörített fájl, ki kell bontani, ízekre szedni, a mélyéig kell hajolni, a szagával táplálkozni, minden formátumát megismerni, s ha tetszett írásvédetté tenni, archiválni magunknak.

Próbáltam minél alaposabban megismerni Vass Tibort, olvastam róla, ismerem az általa adott összes interjút. Neveztek már miskolci „kulcápának”, a *Spanyolnátha* szülőapjának, helytelenül bár, de festőnek. Elsők között 1996-ban már e-mail címmel rendelkezett, így – saját vallomása szerint – „pályakezde sem annyira a géppel, a nettel függ össze, hogy számomra nélkülük az alkotás elképzelhetetlen.”

Így lehetséges, hogy egyes versei valóságos e-mailpoézisek, tömör, tényszerűsége alapuló villámüzenetek. Pillanatnyi élménykomplexumok, melyek oly



mértékben szorítkoznak Vass Tibor életére, mint saját elektronikus postafiókunk a mi egyedi életünkre.

„(...) négy óra van, / eltelt nem egészen / tíz perc, / indulok a fiamért / az óvodába, / tíz perc, / míg odaérek általában.” Kénytelen-kelletlen jut eszembe kisiskolás korom,

mikor is előszeretettel kaptunk utasítást olyan részletes fogalmazás megírására, mintha egy földönkívüli olvasná munkánkat. Kétségtelen, hogy Vass Tibor „lírai katalógusa” tökéletesen kielégítené a mi földönkívülink kíváncsiságát, hiszen „eszköztelen szabad verseiben” pontosan tájékoztat minden élményéről: „Rossz vonatra szálltam, / Miskolcra tartok Pestről Győrön át, / interszítiről van szó, Győrben áll meg legközelebb. / A modern kor embere, / ha rossz vonatra száll, alaposan megbánhatja, / modern korban az állomáshelyek távol esnek egymástól”.

Aprólékos helyzetismertetése egy sor új kérdést is felvet. Mire ez az „örök átutazó” érzés? Miért szükséges minden eseményhez effajta jegyzőkönyvszerű leírás? Honnan a pillanat ilyen mérvű csodálata? Mértani pontosságú helyzetek, körzővel szerkesztett szituációk, szereplők. Miért van szüksége Vass Tibornak a pillanat ilyen szintű rögzítésére?

Valószínűbb, hogy ezzel az eljárással olvasói számára nyújt fogódzót és a kötetel mintegy tükröt tartva irányítja a figyelmet a saját világunk alaposabb

átvizsgálására. Az „ilyet én is írhatnék”-érzés önvizsgálatra, belső nézelődésre sarkall, és megtaníthat arra, hogy belülről közelítsük meg a külső világ állapotait.

Sok nehézségtől mentesít a költői önvallomás is, az olvasónak nem kell azon törnie a fejét, hogy ars poétikát erőltessen valamelyik alkotásra, hiszen az a költői vallomás, amelyben az olvasó meglátja azt.

A kötet címe több mint elgondolkodtató, a szerző erre vonatkozó válasza sem kevésbé: „Utalását fölfejtteni, attól árnyaltabban, sokrétűbben, netán éppen sokkal konkrétabban, mint ahogyan a versek, illetve a versek helyett álló versek utalnak erre, nem érdemes. Annyit azonban hadd tegyek hozzá: talán nem kizárólag mennyiségi egységet jelölhet.”

Mindenesetre „csámcsogni töltelék-szavakon nem illik”, én is szorítokozom a versekre, a bennük fellelhető élethelyzetekre, családi állapotokra, a környezetre, a barátok sziluettjeire, melyek már-már József Attilás *Curriculum Vitae*-ként rajzolják elénk Vass Tibor sajátosan Borsod megyei miliójét, átvészeldő karácsonyait, macskája esetét kaktuszai-ival, a verébgylkosságot és találó szójátékait, melyek sokszor még a verseken is továbbmutatnak. „Alkáli fémek látványa. Antibiotikum. Stan- / és Panoptikum.” „Kinek a papné, kinek a wap.” „Káin és kábel”.

Olyan aprólékos leírást kapunk a szerző életéről, hogy magunk sem hiszszük, ehhez valóban közünk lehet. Eből következően, mint egy mini-valóságshow-t követjük nyomon, és lap-lap után böngésszük a sorokat. Egyszer-egyszer megbotránkozunk, és megfogadjuk, letesszük a versnél, melyben Isten neve egy sorban szerepel egy-egy vulgárisabb jelzővel, vagy egyéb testi szükségletek esetenkénti leírásával, hiszen ennél mélyebb kitérülésközö-

nem vagyunk kíváncsiak, de a biztonság kedvéért új verset olvasunk, csak hogy bizonyítsuk magunk előtt saját igazukat és biztosak legyünk benne, hogy csak annak érdekében, hogy minél maróbb kritikát fogalmazhassunk meg, olvastuk végig a kötetet. Itt tulajdonképpen el is érte a célját a szerző úgy, mint a valóságshow-k producere: saját képére formál, élvezettel nézed és olvasod mások életének történéseit, mert lehet, a sajátod sem könnyebb és nem is nehezebb a másikénál, csak utóbbinak merse van mindezt közkinccsé tenni.

Vass Tibor mindezekkel tisztában van, nem fél kimondani az olvasó fejében megfogalmazódott gondolatot, amit eddig én is csupán csak eufemizáltam: „jobb kezemmel kapjak a fejemhez, / bárhol is tartózkodom, / és mondjam azt jó hangosan, / hogy jaj, édes istenem, / milyen hülye ez a Vass Tibor”.

Nyilván badarság az efféle hasonlatok fejtegetése, sőt talán még irodalmiatlannak is nevezhetnénk, de vajon mennyire irodalmias testi szükségletek kielégülését taglalni hosszú versszakokon keresztül, vagy éppen az Olvasó fölöslegességét ecsetelni. A lényeglátó tudja, hogy Vass Tibor művészete nem attól függ, hogy olvassák-e műveit, törődnek-e vele, mert a „művészet hazája, nem lét, az »esse«, hanem lehetőség, a »posse«, s ha létben megnyilvánul, attól a lét lesz gazdagabb”. Ezt nem tisztem eldönteni, de tény, hogy létezésünk olykor-olykor hosszadalmas formattálásra szorul, az elveszett információ pótlására pedig pont ez a verseskötet való.

Ezek után, ha alkalmasint Miskolcon sétálgatva összefutnék Vass Tibivel, biztosan megkérdezném tőle, mi helyzet vele. Mire ő csak annyit válaszolna: Nem sok sem (mi)!

(Tipp Cult Kft., Budapest, 2008)